

ሳመ

አብ መንጎ 60 000 - 70 000 ድካኸሉ ሳመውያን ይርከቡ።
አብ ስዊድን አስታት 17 000 ሳመውያን ይነብሩ፤ አብ
ፊንላንድ አስታት 7500 ሳመውያን ከምኡውን አብ ሩሲያ
አስታት 2000 ሳመውያን ይነብሩ። አብ ኖርወይ አስታት
40 000 ሳመውያን ይነብሩ። መብዛሕትኦም ብሰሜናዊ
ሸንኽ ናይ ጨዋም ጎቦ (Saltfjellet) ወይ ከአ አብ ዓቢይቲ
ከተማታት ከም አብነት አስሎ ይቐመጡ።

ሳመውያን ደቀባት ኢዮም

ሳመውያን ደቀባት ኢዮም። እዚ ማለት ሳመውያን ንነዊሕ
እዋን አብ ሰሜናዊ ክፋል ናይ ኖርወይ፣ ፊንላንድ፣ ስዊድንን
ሩሲያን ይነብሩ ነበሩ። ቅድሚኒ አብ መንጎ እዞን ሃገራት ደሎ
ዶብ ምሕንጻጹ ንሶም አብኡ ይነብሩ ኔርም።

ደቀባት ወይ ቀዳሞት ነበርቲ መብዛሕትኡ ግዜ ካብቲ ካልእ
ናይቲ ድነብሩሉ ሃገር ፍልይ ድበለ ባህሊ ኣለዎም። አብ
ዓለም ብዙሓት ደቀባት ኣለዉ። ንኣብነት ኩርዳውያን
ደቀባት ናይ ኢራን፣ ኢራቕ፣ ሶርያን ቱርኪን ኢዮም።

ውድድር ዓጋዜን

ብዓጋዜን ምውድዳር ፍቱው ዓይነት ስፖርት ኢዩ አብ
እቶም ዓጋዜን ደለዎም ሳመውያን። አብ ገለ ገለ ውድድራት
እቲ ተወዳዳሪይ አብ እግሩ መንሸራተቲ ብምግባር ደድሕሪ
እቲ ዓጋዜን ብገመድ ሒዞ ይውጡ። አብ ካልእ
ውድድራት ከአ እቲ ተወዳዳሪይ አብታ እቲ ዓጋዜን ድስሕባ
ዓረብያ በረድ ኮፍ ይብል።

እቶም ድቕልጠፉ ዓጋዜን አብ ሰዓት 60 ኪሎሜተር ይጎዩ።

አብ ውድድር ዓጋዜን ናይ ክልቲኡ ሻምፕዮና ኖርወይን
ሻምፕዮና ሃገራት ኖርዌይን ይዳሎ።

ውድድር ዓጋዜን Foto: V. Belov, Shutterstock

ሃገራዊ መዓልቲ ሳመውያን

ሃገራዊ መዓልቲ ሳመውያን 6 የካቲት ኢዩ። እዚ ሃገራዊ
መዓልቲ ንኹሎም ነቶም አብ ኖርወይ፣ ስዊድን፣ ፊንላንድን
ሩሲያን ድርከቡ ሳመውያን ናይ ሓባር ሃገራዊ መዓልቲ ኢዩ።
እዛ መዓልቲ ነቲ ብ6 የካቲት 1917 አብ ትሮንድህይም
ድተኻየደ ቀዳማይ ናይ ሳመውያን ሃገራዊ ኣኼባ ንምዝካር
ኢያ ትጽምበል። አብቲ ግዜቲ ካብ ኖርወይን ስዊድንን
ድመጹ ሳመውያን ንመጀመርያ ጊዜ ብሓባር አብ ናይ ሳመ
ጉዳያት ክሰርሑ ተራኺቦም ነበሩ።

እዛ ሳመዊት ሰቢይቲ ተመላኺ ዓን ናይ በረድ ሞቶር ትዝውርን ኣላ።
ምናልባት ሃገራዊ መዓልቲ ከተብሐል ትኸውን? Foto: V. Belov,
Shutterstock

ሃገራዊ መዓልቲ ናይ ሳመውያን ኣብ ኖርወይ ወግዓዊ ናይ ባንዲራ መዓልቲ ኢዩ። እታ መዓልቲ ከኣ ብናይ ኖርወይን ናይ ሳመውያን ባንዲራ ትዝከርን ትጽምበልን። እዛ መዓልቲ ኣብ ብዙሕ ቦታታት ኖርወይ ትጽምበል። ኣብ ትሮምሶ እዛ መዓልቲ ብድተፊላላዩ ንጥፊታት ከም ኣብነት፣ ምርኢታትን ውድድር ዓጋዜንን ትበዓል ወይ ትጽምበል።

ሃገራዊ መዝሙር ናይ ሳመውያን “ሳሚ ሶጋ ላቭላ” (Sámi sogá lávlla) ኢዩ ድበሃል። ትርጉሙ ድማ መዝሙር ህዝቢ ሳመ ማለት ኢዩ።

ኣብ ሃገራዊ መዓልቲ ሳመውያን «ሊህኩ በይቪን!» ንብል፣ ትርጉሙ ድማ «ርሑስ በዓል ወይ ርሑስ መዓልቲ!» ማለት ኢዩ።

ባንዲራ ሳመውያን

እዛ ባንዲራ ሳመውያን ንኹሎም እቶም ኣብ ኖርወይ፣ ስዊድን፣ ፊንላንድን ናብያን ድርከቡ ሳመውያን ናይ ሓባር ባንዲራ ኢያ።

ስእሊ ባንዲራ ሳመውያን The hornbill Studio, Shutterstock

መበገሲ ናይዛ ባንዲራ ካብ ኣፋዊ ግጥምታት ናይ ሳመውያን ጽልዋ ዘሕደረ ኢዩ፣ ሳመውያን ከኣ ከም ደቂ ጸሓይ ተባሂሎም ኢዮም ድቐርቡ። እታ ኣብታ ባንዲራ ደላ ክቢ ንጸሓይን ወርሕን ተመልክት።

ንኣጠቓቕማ ባንዲራ ሳመውያን ድውሰን ቤት ፍርዲ ሳመውያን ኢዩ። መበል 6ይ የካቲት «ሊህኩ በይቪን!» ንብል፣ ትርጉሙ ድማ «ርሑስ በዓል ወይ ርሑስ መዓልቲ!» ማለት ኢዩ።

ቋንቋ ሳመውያን

ቋንቋ ሳመውያን ሓደ ቋንቋ ኣይኮነን፣ ግን ብዓሰርተ ሓደ ድተፊላላዩ ቋንቋታት ድቐመ ጉጅለ ቋንቋታት ኢዩ። ቋንቋ ሳመውያን ምስ ቋንቋ ፊንላንድ፣ ኣስቶኒያን ሁንጋሪን ዝምድና ኣለዎ።

ሰሜንሳመዊ (nordsamisk) እቲ ድዓብዩ ሳመዊ ጉጅለ ቋንቋ ኢዩ። ኣብ ኩሉ ኖርወይ፣ ስዊድንን ፊንላንድን ድርከቡ ሳመውያን ሰሜንሳመዊ ቋንቋ ይጥቀሙ። ደቡብሳመዊ (Sørsamisk) ሎሚ እቲ ዝደኸመ ኢዩ ምኽንያቱ ኣብ ብዙሓት ስድራቤታት ከም መዓልታዊ ቋንቋ ስለደይጥቀምሉ። እቲ ሉለሳመዊ ድበሃል ጉጅለ ይሓይሽ ምኽንያቱ ብዙሓት ቆልዑ ኣብ ገዛእምን ቤት ትምርትን ሉለሳመዊ ስለድመሃሩ ደለዉ።

ቡረሰ (Bures) ትርጉሙ ከኣ ሰላም ማለት ኢዩ ብሰሜንሳመዊ።

ላቫን ፑልክን (Lavvo og pulk) ኣብ ቋንቋ ኖርወይ ንጥቀመሎም ሳመዊ ቃላት ኢዮም።

ላቫ-ቶቶ: V. Belov, Shutterstock

